

Cirkulärnr: 1997:94
Diariernr: 1997/1657
Handläggare: Karl-Axel Johansson
Sektion/Enhet: Vård och Omsorg
Datum: 1997-06-13
Mottagare: Kommunstyrelsen
Individ- och familjeomsorg
Rubrik: Förändringar i socialtjänstlagen

Vård och Omsorg
Karl-Axel Johansson

1997-06-13

Kommunstyrelsen
Individ- och familjeomsorg

Förändringar i socialtjänstlagen

I det här cirkuläret lämnas en kortfattad information om riksdagens beslut vad gäller regeringens proposition 1996/97:124 Ändring i socialtjänstlagen. För utförligare information hänvisas till propositionen och socialutskottets betänkande 1996/97:SoU 18 Ändring i socialtjänstlagen.

Inledning

Riksdagsbeslutet innebär att socialtjänstlagens nuvarande uppbyggnad bibehålles. Lagen kommer även i framtiden att innehålla 78 §. En del av §§ har kompletterats med ett antal underparagrafer

Lagens vägledande principer om kommunens yttersta ansvar och vistelsebegreppet kvarstår med några viktiga undantag. Undantagen, som finns i 72a §, gäller ett utökat ansvar för placeringskommunen vid placeringar i annan kommun och att folkbokföringskommunen blir ansvarig för vård i samband med kriminalvård i anstalt och sjukhusvistelse som initieras av annan än kommunen. Det innebär också att det görs konsekvensändringar i Hälso-och sjukvårdslagen (1982:763, 18 § och i betalningsansvarslagen (1990:1404, 1 §).

Skyddet för underåriga och barnens bästa betonas ytterligare i lagen.

Kommunen ges ökade befogenheter att utföra tjänster åt annan kommun, vilket vidgar möjligheterna till samarbete mellan kommunerna och därmed ett bättre resursutnyttjande.

Landstinget kopplas bort från vårdresersplaneringen. Kommunen blir i fortsättningen ensam ansvarig för att det finns tillgång till familjehem och hem för vård eller boende.

Socialtjänstens skyldighet att stödja anhöriga och andra närstående som vårdar långvarigt sjuka, äldre eller funktionshindrade betonas.

I lagen skrivs in allmänna formuleringar om att verksamheten skall vara av god kvalitet och att det skall finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Dessa bestämmelser preciseras inte närmare.

Rätten till bistånd

I 6 § preciseras den enskildes rätt till bistånd i olika former.

Inledningsvis betonas den enskildes eget ansvar för sin situation. Den enskilde skall ha utnyttjat alla de möjligheter som normalt står till buds innan det föreligger rätt till bistånd.

Biståndet delas upp i följande former:

Försörjningsstöd

Annat bistånd

Bistånd i andra former

Försörjningsstödet innehåller en schabloniserad del (riksnorm), som är lika över hela landet och en faktisk del som utgör ersättning för faktiska kostnader.

Biståndet skall liksom idag tillförsäkra den enskilde skälig levnadsnivå.

I bifogade tablå redovisas innehållet i de olika formerna av bistånd. Av tablå framgår också vilka besvärregler som gäller.

6 c-e § innehåller bestämmelser om att ungdomar är skyldiga att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet för att vara berättigade till försörjningsstöd. Socialtjänsten ges rätt att sätta ned eller vägra utge försörjningsstöd om den unge avböjer eller uteblir från anvisad verksamhet.

Flyttning till annan kommun

Äldre, funktionshindrade eller svårt sjuka, som har ett omfattande behov av vård- och omsorgsinsatser ges rätt att ansöka om hjälp i hemmet eller särskilt boende i annan kommun. Denna kommun är då skyldig att pröva ansökan som om den sökande var bosatt i kommunen. Beslut enligt denna bestämmelse (6h §) kan bli föremål för förvaltningsbesvär. Något betalningsansvar föreligger inte för utflyttningkommunen i dessa fall.

Vård i familjehem

Riksdagsbeslutet innebär en förändring i förhållande till regeringens proposition när det gäller vård i familjehem. I 22 § görs ett tillägg med följande lydelse:

Vid placering av barn bör i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Enligt 1 § skall dock barnets bästa alltid beaktas.

Handläggning och dokumentation

Bestämmelserna om handläggning och dokumentation preciseras och utvidgas.

Utredning om skydd eller stöd för underåriga skall slutföras inom fyra månader.

Socialtjänsten blir skyldig att slutföra påbörjad utredning och fatta beslut i ärende som rör skydd eller stöd för underårig och ärende som rör vård av missbrukare även om den enskilde flyttar till annan ort.

Kraven på dokumentation utvidgas till att omfatta även åtgärder i samband med genomförandet av vård- och behandlingsinsatser. Dokumentationen skall utformas med respekt för den enskildes integritet och den enskilde ges rätt att anteckna avvikande mening om någon uppgift i dokumentationen anses felaktig.

Enskild verksamhet

Lagen kommer i fortsättningen att innehålla ett särskilt avsnitt med bestämmelser om enskild verksamhet. I 69 § anges fyra olika verksamheter som omfattas av bestämmelserna.

1. Hem för vård eller boende
2. Särskilda boendeformer för äldre och funktionshindrade
3. Hem för viss annan heldygnsverksamhet
4. Hem eller öppen verksamhet under begränsad del av dygnet.

Verksamheten skall bedrivas yrkesmässigt, vilket innebär att den skall vara kontinuerlig och drivas i förvärvssyfte.

Länsstyrelsen beviljar tillstånd efter ansökan. Verksamheten skall uppfylla kraven på god kvalitet och säkerhet.

Socialnämnden i den kommun där verksamheten är belägen svarar för den löpande tillsynen. Missförhållanden anmäls till länsstyrelsen.

Anmälningsskyldighet

Anmälningsskyldigheten utvidgas.

Allmänheten uppmanas att anmäla förhållanden som kan föranleda ingripande från socialnämnden till skydd för underårig.

Myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdom samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten är skyldiga att genast till socialnämnden anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till en underårigs skydd. Samma anmälningsskyldighet gäller också de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och ungdom eller annan yrkesmässigt bedriven verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område.

För verksamma inom familjerådgivning gäller anmälningsskyldigheten situationer där de får kännedom om att någon underårig misshandlas eller utnyttjas sexuellt i hemmet.

I rättegångsbalken 36 kap 5 § görs en ändring som innebär att den som har uppgiftsskyldighet enligt 71 § socialtjänstlagen har vittnesplikt i mål enligt 25 eller 27 § samma lag eller enligt lagen med särskilda bestämmelse om vård av unga (1990:52).

Ikraftträdande

Bestämmelserna om länsstyrelsens tillsyn (68 §), enskild verksamhet (69 - 70 §§) och placeringskommunens ansvar (72a §) samt ändringarna i Hälso- och sjukvårdslagen och Betalningsansvarslagen träder ikraft den 1 juli 1997. Övriga förändringar träder ikraft den 1 januari 1998.

Utbildning

Socialstyrelsen har tilldelats särskilda medel för utbildningsinsatser i anslutning till förändringarna i socialtjänstlagen. Ett särskilt OH- material kommer att tas fram. Socialstyrelsen meddelar efter sommaruppehållet var materialet kan rekvireras.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Vård och Omsorg

Anita Sundin

Karl-Axel Johansson